

Zeugmes

JOSEP RUAIX

Un dels defectes que apareixen sovint en els escrits és l'anomenat zeugma, el nom del qual deriva del terme grec *zeugma*, que significa 'lligam' i que consisteix a lligar o enllaçar dos o més verbs de règim diferent amb un mateix complement que només escaigui al darrer. Per a evitar un zeugma es pot repetir el complement quan un d'aquests o tots dos són representables per un pronom feble, o bé canviar un dels verbs fent que tingui el mateix règim que l'altre. Però també existeixen zeugmes en casos anàlegs als de verbs de règim distint, com ara amb construccions que demanen diferent preposició i amb termes que fan alhora dues funcions. Exemples:

- «Per què creus que cal *respectar* i *tenir cura* de la natura?» (esborrany d'un llibre escolar; on *respectar* és un verb transitiu i *tenir cura* una locució verbal que regeix la preposició *de*; es pot desfer el zeugma dient: *Per què creus que cal respectar la natura i tenir-ne cura?*).
- «Els homes, *negligint* totalment i *desentenant-se* de la contemplació de Déu, reberen la sentència de mort amb què prèviament havien estat amenaçats» (original abans de ser corregit, que hom va arreglar així: *Els homes, negligint totalment i abandonant la contemplació de Déu, reberen...*).
- «Endegar el procés de normalització lingüística en la nostra societat suposa *ser conscients* i *resoldre* les deficiències de la dita societat» (exemple fornït per J.

Solà, *Sint. norm.*, p. 10; la loc. verbal *ser conscients* regeix la prep. *de*, mentre que el verb *resoldre* és transitiu; possible solució: ... *suposa conèixer i resoldre les deficiències de...*).

- «Després dels candidats, les enquestes d'opinió són les grans protagonistes de la campanya electoral americana. *Gràcies o per culpa dels sondeigs*, una cursa que fa unes quantes setmanes es donava pràcticament per guanyada...» (d'un diari, 1-11-92; s'ajunten les locucions *gràcies a* i *per culpa de*; possible solució: *Gràcies als sondeigs o per culpa d'aquests, una cursa...*).
- «Els numerals són els noms amb què designem i són coneguts els nombres» (d'una gramàtica publicada en 1994; el terme *els nombres* fa alhora de complement directe del v. transitiu *designem* i de subjecte de l'oració copulativa *són coneguts*; es pot arreglar dient: *Els numerals són els noms amb què designem els nombres i amb què aquests són coneguts*, o bé: *Els numerals són els noms amb què són designats i coneguts els nombres*).
- «Només podré evocar aquells professors que han perdurat amb més relleu en la meva memòria: *els que* més em sorprengueren o vaig apreciar més» (on el relatiu *els que* fa alhora de subjecte del verb *sorprengueren* i de compl. directe del v. *vaig apreciar*; la solució és dir *els que més em sorprengueren o que vaig apreciar més*).
- «S'assemblen a les dunes *que avui s'alcen volubles i capritxoses i demà una ventada ha desfet*» (on el relatiu *que* fa de subjecte de la primera oració coor-

dinada i de compl. directe de la segona; la solució és posar-hi un altre *que*: *les dunes que avui s'alcen volubles i capritxoses i que demà una ventada ha desfet*).

- «Això *sona* i és certament per a molts *decebedor*» (d'una revista, març 1994; es tracta d'un cas una mica subtil: l'adjectiu *decebedor* fa alhora de compl. predicatiu del v. *sona* i de predicat nominal del v. *és*; solució: *Això sona decebedor per a molts, i certament ho és*).

Ara bé, també cal evitar ultracorrecions: hi ha zeugmes acceptables; són aquells que es produeixen amb dos o més verbs considerats globalment, com un conjunt. Exemples.:

- *Víctor, passada la terrible angoixa i el formidable ensurt dels primers moments, restà com atònit. Entrava, sortia i es passejava per l'alcova de la partera encara amb un relleix d'alarma i defici* (P. Bertrana, OC, p. 85).
- *No oblidem que la primera obligació de l'home sobre la terra és consumir gasolina i entrar i sortir de les estacions de servei* (aquest exemple és tret de Pla, OC 31, p. 451, però de fet allí va aparèixer així: «i entrar a les estacions de servei i sortir-ne», segurament perquè el corrector va esmenar, sense que calgués, el text original de l'escriptor).◆

Text extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, p. 109

RESTAURANT I ALBERG DE JOVENTUT

Bellavista

Al bell mig del Parc Natural de la zona volcànica de la Garrotxa hi teniu aquesta casa rural: per a grups d'amics, famílies, colònies escolars, crèdits de síntesi...

- Tel.: 972 68 05 12
- C/e: info@fesolsiproductesdesantapau.com

